До

Научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“, Институт за държавата и правото при Българската академия на науките, обявен в ДВ, бр. 24 от 06.03.2026 г.

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Андрияна Йовчева Андреева,

Икономически университет – Варна, катедра „Правни науки“

Уважаеми колеги,

На основание чл. 4 във връзка с чл. 29а, ал. 1 ЗРАСРБ и чл. 71 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при Българска академия на науките съм определена за член на научното жури по обявения в ДВ, бр. 24 от 06.03.2026 г. конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“. На 07.05.2026 г. се проведе първото заседание на научното жури по обявения конкурс, на което ми беше възложено изготвянето на настоящото становище.

I. Общи бележки

1. В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ участва един кандидат: доц. д-р Андрей Сашов Александров, Секция Гражданскоправни науки, ИДП-БАН.

2. Доц. Александров завършва специалност „Право“ през 2005 г. в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2011 г. в същото висше училище придобива ОНС „доктор“ по трудово право и обществено осигуряване. През 2016 г. е назначен като главен асистент в ИДП – БАН, а през следващата година е избран за доцент. От 2020 г. преподава

учебните дисциплини „Трудово право“ и „Осигурително право“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Практикува като адвокат, при което успешно съчетава теоретичните познания с практическия опит.

3. За участие в конкурса кандидатът е представил множество научни трудове, сред които монографии, студии и статии, доклади и глави от колективни монографии. Като хабилитационен труд е представена монографията ***Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка***, С.: Спотинов принт, 2022, 196 страници, ISBN (печатно) 978-619-188-795-8. Настоящото становище ще се фокусира върху хабилитационния труд, като ще бъдат засегнати и други научни разработки на доц. Александров, но без претенция за изчерпателност.

II. Персонална характеристика на кандидата

Познавам лично доц. Андрей Александров от години, което е лесно проверим и установим факт. Това се потвърждава както от съвместните ни участия в научноизследователски проекти, така и от публикуваните в съавторство статии и студии, както и от редица мои научни разработки, по които той е участвал в качеството си на рецензент. Впечатленията ми от нашето професионално и академично сътрудничество са изключително положителни. В работата си доц. Александров неизменно е проявявал висока степен на коректност, академична добросъвестност и отговорност, като винаги е изпълнявал поетите ангажименти качествено и в установените срокове. Способността му за провеждане на самостоятелни и задълбочени научни изследвания за мен е извън всякакво съмнение. Той притежава ясно изразен аналитичен подход, умение за критично осмисляне на съществуващите научни постановки и способност да формулира оригинални и аргументирани научни тези. Неговите изследвания в областта на трудовото право се отличават с последователност, актуалност и висока степен на научна обоснованост, което закономерно го утвърждава като разпознаваем и авторитетен специалист в професионалните и академичните среди.

Научната експертиза на доц. Александров намира израз и в значителната по обем и съдържание научна продукция, включваща монографии, студии, статии и участия в колективни научни трудове, посветени на актуални и значими проблеми на трудовоправната наука. В публикациите си той демонстрира задълбочено познаване както на националната правна уредба и съдебната практика, така и на европейските и международните стандарти в областта на трудовото право. Научните му изяви се

характеризират с високо професионално равнище, последователност в изследователските интереси и стремеж към развитие на съвременната правна доктрина.

Особено ценен аспект от неговата дейност е успешното съчетаване на научната работа с практическото приложение на правните знания. В своите изследвания доц. Александров не се ограничава единствено до теоретичен анализ, а последователно търси връзката между правната теория, законодателната динамика и потребностите на правоприлагането. Именно тази способност да интегрира научния подход с практическите измерения на трудовото право придава на неговите трудове висока приложна стойност и ги прави полезни както за академичната общност, така и за практикуващите юристи, институции и специалисти в сферата на трудовите отношения.

III. Изпълнение на законовите предпоставки за заемане на академичната длъжност „професор“

Андрей Александров отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност „професор“ – повече от две години е заемал академичната длъжност „доцент“ и има придобита ОНС „доктор“ по научната специалност „Трудово право и обществено осигуряване“. Бил е научен ръководител на успешно защитил докторант, с което е покрито специалното изискване на чл. 71, ал. 3, т. 4 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при Българска академия на науките. Представил е справка-декларация за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. Тя показва значително надвишаване на минимално необходимите показатели във всички групи (често в пъти, напр. при цитиранията).

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове; не съм открила такива индикации и при прегледа на представените научни трудове в настоящия конкурс.

IV. Съдържателна характеристика на представения монографичен труд „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка“

Монографията е в обем от 196 страници и представлява първото в българската правна литература самостоятелно монографично изследване, посветено изцяло на правните проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение и извънредна епидемична обстановка. Още към момента на нейното

публикуване темата се отличава с подчертано висока степен на обществена и научна актуалност, обусловена от динамичните законодателни промени, необходимостта от бързо адаптиране на трудовоправната уредба към кризисните условия и възникналите сериозни практически затруднения при прилагането на новите нормативни решения. Именно в този сложен обществен и правен контекст изследването на доц. Андрей Александров се откроi като навременен, задълбочен и научно аргументиран труд, който даде необходимата теоретична рамка за осмисляне на процесите, протичащи в трудовото право през периода 2020–2021 г. Препрочитайки съчинението към днешна дата, продължавам да съм на мнение, че то съставлява стойностна и трайно значима част от българската трудовоправна литература, като не е изгубило нито своята научна стойност, нито практическата си приложимост. Макар към настоящия момент обществото да не е изправено пред непосредствената опасност на пандемична криза, развитието на съвременните обществени отношения ясно показва, че държавата и правният ред остават изложени на разнообразни рискове и кризисни ситуации — социални, икономически, военни, технологични и демографски. В този смисъл изследването надхвърля рамките на конкретната историческа ситуация, породена от COVID-19, и придобива по-широко значение като научен анализ на функционирането на трудовото право в условията на извънредност и ограничаване на нормалния обществен ритъм.

Именно тук проличава далновидността на автора, който не се ограничава до описание и анализ на временни законодателни решения, а успява да изведе общовалидни теоретични и практически приложими изводи относно границите на допустимата намеса в трудовите права, баланса между обществения интерес и защитата на работниците и служителите, както и необходимостта от нормативна предвидимост в кризисни условия. Напълно основано доц. Александров определя част от приетите законодателни решения като проявление на „антикризисното“ трудово законодателство, чиито слабости следва да бъдат отчетени, за да не се възпроизвеждат при бъдещи извънредни ситуации.

Трудът е правилно структуриран, логически последователен и методологически издържан. В него ясно са формулирани основните научни задачи, които кореспондират пряко с използваната изследователска методология и позволяват тяхното пълноценно изпълнение. Авторът успешно съчетава нормативния анализ, критичния преглед на законодателните решения, изследването на съдебната практика и доктриналния подход, което придава на монографията необходимата научна дълбочина и убедителност.

Последователността в изложението и прецизната систематизация на разглежданите проблеми улесняват възприемането на авторовите тези и допринасят за високото качество на научното изследване.

С ясно изразен приносен характер по моя преценка са анализите относно дистанционните форми на заетост — надомната работа и работата от разстояние, проблемите на непълното работно време и извънредния труд, режима на платения годишен отпуск, както и разглеждането на неплатения отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда. В тези части авторът не само анализира действащата правна уредба, но и аргументирано разкрива нейните противоречия, практически дефицити и необходимостта от усъвършенстване. Особено ценен е стремежът на доц. Александров да предложи конкретни решения de lege ferenda относно разпоредбите на Кодекса на труда, приети във връзка с извънредното положение и извънредната епидемична обстановка. Именно тези предложения придават на труда значима приложна стойност и показват способността на автора да съчетава теоретичния анализ с практическите потребности на правното регулиране.

Напълно споделям и изводите на автора относно необходимостта от модернизация и дигитализация на правораздаването по трудови спорове. Макар научната дискусия по тези въпроси да продължава и днес, в монографията проблемът е разгледан през особено интересен и оригинален ракурс — този на кризисната обстановка, при която защитата на трудовите права едновременно нараства по значение и се затруднява поради ограниченото функциониране на институциите и усложнения достъп до правосъдие. Именно в тази част авторът убедително демонстрира способността си да извежда принципни и дългосрочно валидни изводи от конкретна и динамична обществена ситуация.

Поради това монографията следва да бъде оценена като безспорно ценен научен труд както за теорията на трудовото право, така и за правоприлагащата практика. Тя съчетава висока степен на научна задълбоченост, актуалност на изследователския предмет, практически полезни изводи и ясна авторова позиция по редица дискусионни въпроси, което я нарежда сред значимите съвременни изследвания в българската трудовоправна доктрина.

V. Други научни изследвания на доц. Андрей Александров, представени в конкурсната процедура

Кандидатът е представил голям обем от научна продукция в конкурса (освен монографията, още 52 статии, 7 студии и 4 глави от колективни монографии), който не

позволява рецензирането на всяко от съчиненията. Ако се направи опит за такъв анализ, най-малкото обемът на становището би надвишил значително общоприетата практика. Считам, че доц. Александров удачно е групирал изследванията си в тематични групи, което улеснява работата на членовете на научното жури:

- Статии и студии, посветени на дигитализирането на документите с трудовоправно значение;
- Статии, посветени на различни аспекти на защитата на личните данни;
- Изследвания в областта на защитата срещу дискриминацията и тормоза на работното място;
- Изследвания, посветени на други трудовоправни въпроси като правния режим на трудовото възнаграждение, платения годишен отпуск и прекратяването на трудовото правоотношение.
- Анализи на процесуалните аспекти при разглеждането на трудови спорове и правораздаването по трудови дела.
- Група публикации, посветени на „качеството на законодателството“ (или по-скоро на неговата липса).

Обособените тематични групи ясно очертават широтата на научните интереси на кандидата и едновременно с това показват тяхната вътрешна последователност и логическа свързаност. Особено впечатление правят публикациите, посветени на дигитализацията на документите с трудовоправно значение, различните аспекти на защитата на личните данни, проблемите на дискриминацията и тормоза на работното място, както и анализите, свързани с трудовото възнаграждение, работното време, отпуските, прекратяването на трудовото правоотношение и процесуалните аспекти на разглеждането на трудови спорове. Значителен научен интерес представляват и публикациите, посветени на качеството на законодателството и на проблемите, произтичащи от непоследователността и недостатъчната прецизност на нормативната уредба. Прави впечатление, че научната продуктивност на автора кореспондира пряко с основните и най-актуални трудовоправни проблеми на съвремието. Изследователските му търсения са насочени към теми, които са едновременно теоретично значими и практически чувствителни за съвременните трудови отношения — дигитализацията на труда, защитата на личността на работника и служителя, новите форми на заетост, достъпът до правосъдие и ефективността на правната защита. В този смисъл научната дейност на доц. Александров демонстрира висока степен на актуалност, чувствителност

към обществените процеси и способност за своевременно научно осмисляне на динамично променящата се правна среда.

Същевременно ориентираността към актуалните проблеми на трудовото право по никакъв начин не означава откъсване от традициите на българската правна доктрина. Напротив, в своите изследвания авторът ясно демонстрира задълбочено познаване на класическите достижения на трудовоправната наука и устойчиво стъпва върху утвърдените доктринални постановки. Именно на тази стабилна теоретична основа той изгражда своите собствени научни тези, като ги развива, актуализира и надгражда в съответствие със съвременните обществени и правни реалности. Тази приемственост между традиция и модерност е особено ценна, тъй като показва научна зрялост, уважение към вече постигнатото в правната теория и едновременно с това способност за нейното развитие и адаптиране към новите предизвикателства.

Всички представени публикации се отличават не само с теоретични, но и с ясно изразени практикоприложни приноси. Поддържаните от автора тези са последователно и убедително аргументирани, а предложенията за усъвършенстване на законодателството се характеризират с реализъм, балансираност и добра съобразеност с потребностите на правоприлагането. Особено положително впечатление прави използваният прецизен юридически език, който в редица публикации е поднесен по начин, позволяващ възприемането на сложната материя и от по-широк кръг читатели извън тесните професионални среди.

Сравнително малкото му на брой публикации в областта на социалното осигуряване разкриват сериозен научен потенциал и перспективност. Особено внимание заслужават анализите относно дългосрочната грижа за възрастни като осигурен социален риск, както и изследванията върху съотношението между минималната работна заплата и максималния осигурителен доход. В тези съчинения ясно проличава способността на доц. Александров непрекъснато да разширява научните си интереси, да ги обогатява с нови проблемни полета и да създава научна продукция, която несъмнено допринася за развитието и модернизирането на българската правна доктрина.

VI. Критични бележки и препоръки.

Прието е в становищата да се посочват и някои критични бележки към представените трудове и препоръки към автора.

Препоръката ми към кандидата е да насочи публикационната си дейност в индексирани списания в Scopus и Web of Science, за да може изследователската му дейност да придобие още повече международна видимост.

VII. Обща оценка и заключение

Научните публикации на доц. Андрей Александров, представени за целите на настоящата процедура, убедително демонстрират способността му да изследва задълбочено, последователно и с необходимата научна прецизност проблемите, към които е насочил своите изследователски интереси. В представените трудове ясно проличават висока степен на теоретична подготовка, отлично познаване на националната и европейската правна рамка, умение за критичен анализ на законодателството и съдебната практика, както и способност за формулиране на самостоятелни научни изводи и аргументирани предложения de lege ferenda.

Публикациите, представени за участие в конкурса, не само покриват формално установените количествени показатели, но ги надхвърлят значително както по обем, така и по своето научно качество, тематична актуалност и практическа значимост. Те очертават кандидат с ясно изградени и устойчиви научни интереси, с висока степен на академична продуктивност и с последователно присъствие в съвременната българска трудовоправна доктрина. Особено важно е, че научната дейност на доц. Александров не се изчерпва с натрупване на публикационна активност, а разкрива трайно изградена изследователска концепция, в рамките на която отделните трудове се намират в логическа и тематична взаимовръзка и взаимно се допълват.

Цялостната оценка на комплекса от показатели, по които следва да бъде преценяван кандидатът — научна продукция, научни приноси, актуалност на изследванията, практическа приложимост, участие в научния живот и авторитет в професионалната общност — безспорно е изключително висока. Натрупаната научна продукция свидетелства не само за интензивна академична дейност, но и за научна зрялост, устойчивост на изследователските интереси и способност за трайно развитие на правната теория в областта на трудовото и осигурителното право. Съществено значение следва да се отдаде и на обстоятелството, че в трудовете на автора последователно се съчетават висока теоретична стойност и отчетлива практическа насоченост, което значително увеличава тяхната полезност както за науката, така и за правоприлагащата практика.

Наред с това следва да се подчертае, че доц. Александров се е утвърдил като разпознаваем и авторитетен изследовател, чиито научни разработки се отличават с

оригиналност, аргументираност и актуалност. Научното му творчество показва способност не само да анализира съществуващите проблеми на трудовото право, но и да предлага решения съобразени с развитието на обществените отношения, европейските тенденции и необходимостта от модернизация на българската правна уредба.

Въз основа на всичко изложено убедено и без колебание изразявам становището си, че кандидатът напълно отговаря, а в значителна степен и надхвърля изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“, въведени със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Институт за държавата и правото при Българската академия на науките.

Преценявайки съвкупно научноизследователската дейност на кандидата, в качеството ми на член на научното жури по чл. 25 ЗРАСРБ давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на кандидатурата на доц. д-р Андрей Сашов Александров за заемането на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ за нуждите на ИДП – БАН, и предлагам на научното жури да вземе решение, с което да предложи на НС на ИДП да избере доц. д-р Александров за професор.

20.05.2026 С уважение.....

Гр. Варна проф. д-р Андрияна Андреева